

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®

8.–9.10.2024



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA

–  
Vaikuttavaa lastensuojelua  
rakentamassa



# Systeminen työote lasten suojelussa – nykyhetki ja tulevaisuus



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA



Helsinki  
Helsingfors

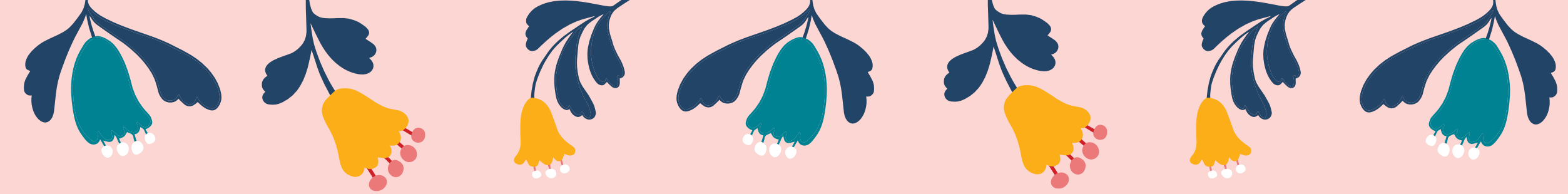
HELSINKI  
PRACTICE  
RESEARCH CENTRE



# Puhujat ja refleктоijat

- Katariina Fagerström, psykoterapeutti, Helsingin kaupunki
- Tuija Hätönen, psykoterapeutti, Helsingin kaupunki
- Ilse Julkunen, professori, Helsingin yliopisto
- Mia Manninen, johtava sosiaalityöntekijä, Helsingin kaupunki
- Jukka Pyhäjoki, erityisasiantuntija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Jarmo Salonen, psykoterapeutti, Helsingin kaupunki
- Katja Sonck, johtava sosiaalityöntekijä, Helsingin kaupunki
  
- Fasilitoi Ulla Lindqvist, psykoterapeutti, Helsingin kaupunki





## Alaseminaarin sisältö

1. Systeminen työote Helsingissä - miten siihen on tultu ja mitä on opittu?

*Jarmo Salonen, Katja Sonck ja Mia Manninen*

2. Monitapaustutkimus systemisen käytännön arjen vaikuttavuudesta

*Ilse Julkunen*

3. Systemisyyden tulevaisuus lastensuojelussa

- mikä herättää toivoa?

*Jukka Pyhäjoki*



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA

  
LASTENSUOJELUN  
KESKUSLIITTO

# Ohjeet osallistujille

Mikä resonoi?

Mitä kuudit?

Mitä voisit ottaa tästä mukaan omaan työhösi?

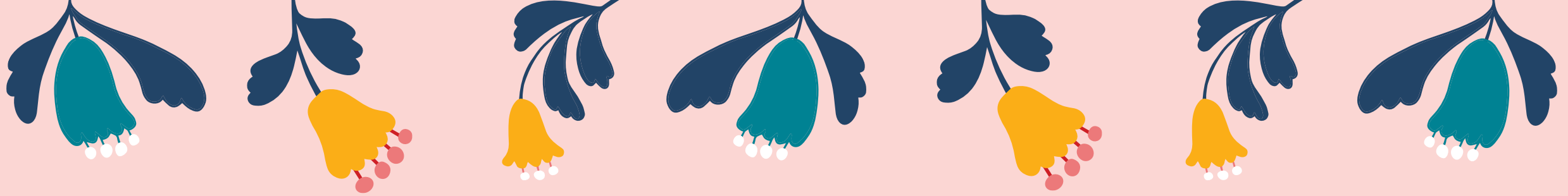
Mitä kerrot työkaverille?

Voit vaikka kirjoittaa muistiin.



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA

  
LASTENSUOJELUN  
KESKUSLIITTO



# Systeminen työote Helsingissä – miten siihen on tultu ja mitä on opittu?

*Jarmo Salonen, Katja Sonck ja Mia Manninen*



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA



# Mistä lähdettiin liikkeelle?

- Helsingissä aloitettiin systeemisen työtteen pilotointi 2018 kahdessa avohuollon työpisteessä Vuosaarella ja Maunulassa.
- Systeeminen työote päätettiin vakinaistaa vuonna 2021 ja kaikki lastensuojelun avohuollon ja sijoituksen tiimit sekä perhesosiaalityön tiimit on koulutettu sen jälkeen systeemiseen työskentelyyn.
- Kaikissa tiimeissä on psykoterapeutti ja sosiaaliohjaaja (koordinaattori)



# Miksi lähdettiin systemiseen työotteeseen?

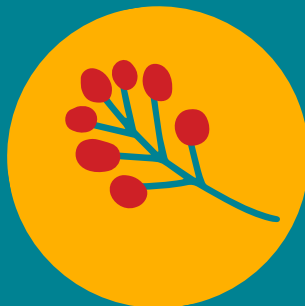
- Prosessinhallinnasta suhdeperustaiseen sosiaalityöhön. Haluttiin palata sosiaalityön juurille.
- Siirtyminen yksin tekemisestä yhdessä tekemiseen – yhteistoiminnallisuus.
- Työntekijöiden hyvinvointi näkökulma.
- Ongelmakeskeisyydestä voimavarakeskeisyyteen





# Mikä vaikutti siihen, että systeemisyystä tuli koko Helsingin lastensuojelun yhteinen työote?

- Työntekijäkokemus
- Asiakaskokemus
- Johdon tuki ja sitoutuneisuus
- Verkostoituminen



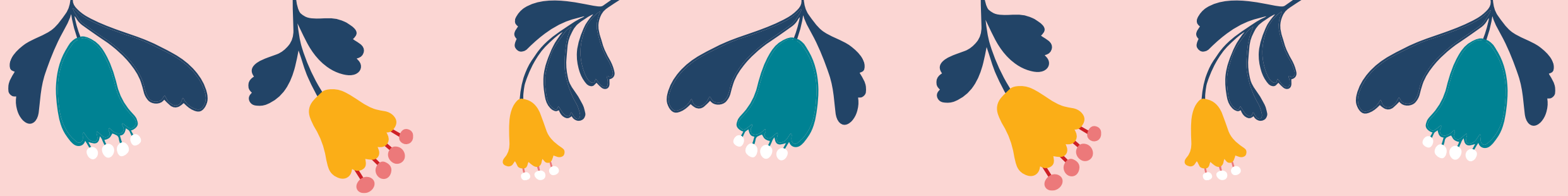
# Mitä esihenkilöinä ajattelette siitä, mitä systemiseen työotteeseen siirtyminen on vaatinut?

- Rakenteet
- Sitoutumista
- Rohkeutta
- Heittäytymistä

## Mitä olette oppineet?

- Systeminen työ ei ole menetelmä vaan ajattelutapa
- Asiakas ei ole toiminnan kohde vaan toimija ja yhteistyökumppani
- Oppinut kysymään, ei oletamaan
- Hidastamaan ja refleктоimaan omaa ajattelua asiakkaille





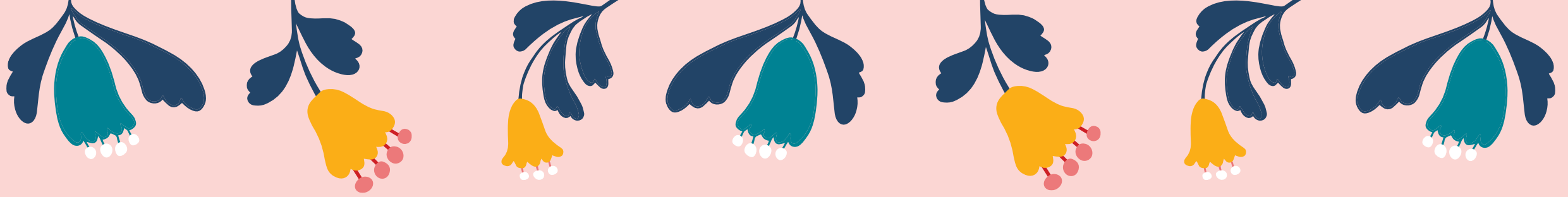
Kysymys pohtivalle tiimille:

Mitä kuulemasi herätti sinussa?



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA





# Monitapaustutkimus systeemisen käytännön arjen vaikuttavuudesta

**Ilse Julkunen**

*Sosiaalityön professori, Helsingin yliopisto*



**VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA**



**HELSINKI  
PRACTICE  
RESEARCH CENTRE**

# Monitapaustutkimus systeemisistä käytännöistä

- Tapaustutkimus kolmella hyvinvointialueella 2023-2024
- Tutkimushanke on saanut sosiaalityön valtion tutkimusrahoituksen (VTR) sosiaali- ja terveysministeriöstä
- Tutkimus toteutetaan Helsinki Practice Research Centerissä:ssä ja yhteistyönä seuraavien tutkimuskumppaneiden kanssa: Helsingin yliopisto, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet , Turun yliopisto, Ammattikorkeakoulu Novia, FSKC



# Tutkimuskysymykset ja aineistot

- Millaisia käsityksiä yhteisestä kielestä ja arvoista systeemisissä käytännöissä vallitsee ja miten ne näkyvät eri tasoilla?
- Miten lasten osallisuutta ja lapsitietoisuutta on toteutettu ja kehitetty ja dokumentoitu eri tutkituissa tapauksissa?
- Miten ammattilaisten systeemisestä lähestymistavat näkyvät arkitiedon yhteiskehittämisessä?
- Millaisia ovat systeemisten käytäntöjen yleiset arjen vaikutukset toiminta-alueilla?
- Kartoittavat analyysit: hyvinvointistrategiat ja systeemisen työn organisointi (2023)
- Haastattelut avainhenkilöiden (n= 20) ja ammattilaisten (sosiaalityöntekijät, sosiaaliohjaajat, perheterapeutit, psykologit) (n= 35) kanssa kolmella alueella. (2023/2024)
- Fokusryhmähaastattelu : 4 sosiaalityöntekijää ja 5 sosiaaliohjaaja (2022)
- Kyselytutkimus (n=54) / 2 kertaa (2023/2024)
- Asiakkaiden (lasten ja vanhempien) haastattelut (n=15-20 ), dokumentaatio yhdellä hyvinvointialueella (meneillään)
- Vertailevia työpajoja alueiden kanssa (2024 kesä/syksy)



# Sitoutuminen systeemiseen käytäntömalliin

- Lähtökohdat ja historia vaikuttavat
- Tutkituissa hyvinvointialueissa systeemisten käytäntöjen organisointi ja jäsentäminen vaihtelee
- Hyvinvointialueiden organisointi vaikuttanut, uusia hallintorakenteita on syntynyt, johtajat vaihtuneet, henkilökunnan vaihtuvuus
- Paikallinen voi olla sekä voima että uhka



# Systememisen mallin sitoutuneisuus

	HYV 1	HYV 2	HYV 3
Strategia	Matala	Korkea	Matala
Korkein johto	Matala	Korkea	Keskim
Henkilökunta	Korkea	Korkea	Keskim

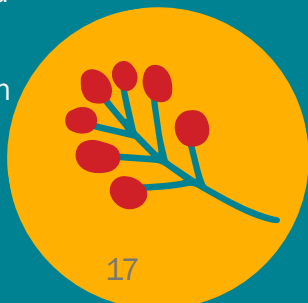
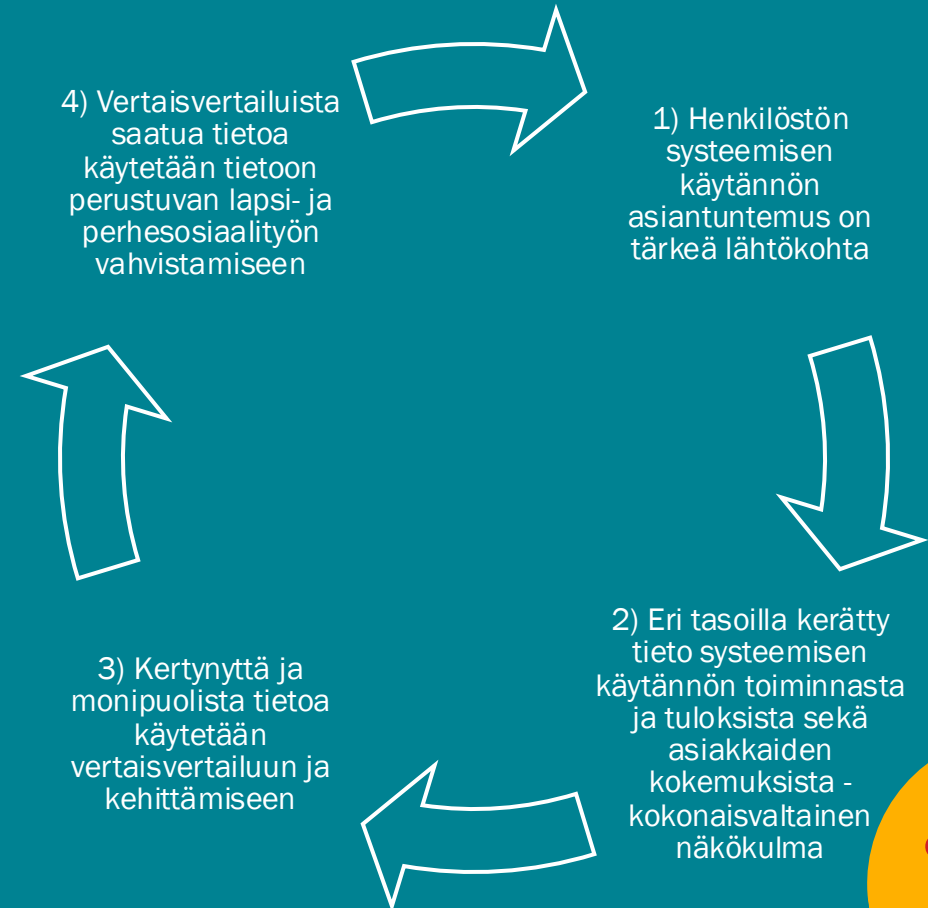




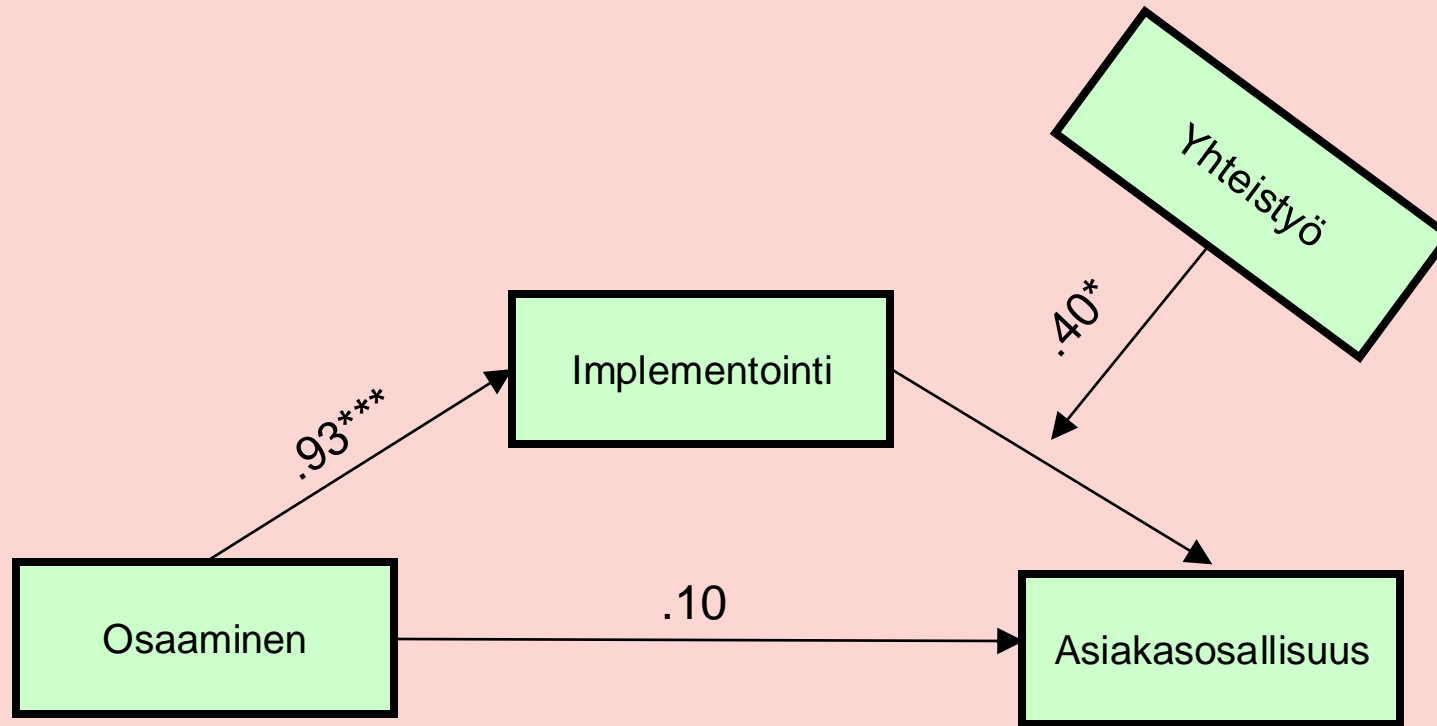
# Arkivaikuttavuus – edistetään arjen vaikuttavuutta kohdistamalla toimet neljälle tasolle

Useista lähteistä poimittua tietoa, jolla kuvataan sosiaalihuollon asiakkaille suunnattujen interventioiden todellisia arkipäivän vaikutuksia (mukaillen Sherman et.al 2016).

Tutkimuksessamme arkivaikuttavuudella tarkoitetaan kysymystä siitä, miten systeemisen käytännön implementaatio ilmenee sekä ammattilaisten että asiakkaiden arjessa.



# Implementoinnin vaikuttavat tekijät



Parempi osaaminen edistää parempaa täytäntöönpanoa. Mitä tulee täytäntöönpanon vaikutukseen asiakassosallisuuteen, merkittävä vuorovaikutus osoittaa, että tämä vaikutus riippuu yhteistyön laadusta.



# Yksilöllisestä työskentelystä kollektiiviseen

## Kollektiivinen ja jaettu tieto - ja ontologinen turvallisuus

*"On näitä tiimipalavereja, joihin voidaan tuoda perheet. Sen takana on aina tiimi. Et ole yksin. Olen oppinut sosiaalityöntekijöiltä, että se on valtava turvallisuus."*

## Turvallisuuden tunne ja luottamus tiimiin

*"Se antaa paljon uusia näkökulmia... Minulle tämä on haastavaa työtä, ja aina tapahtuu uusia asioita, ja aina pitää miettiä, tekeekö oikeita asioita ja viekö prosessia oikeaan suuntaan. Kyllä se (systeeminen käytäntö) antaa myös sellaista turvaa omaan työhön."*

**Suurempi luottamus omaan osaamiseen, arvostaa toisten osaamista, luottaa myös siihen, ettei tiedä**



# Asiakkaiden arki

## Ei mitään uutta, mutta

Ja useimmat vanhemmat ovat sanoneet, että vaikka mitään uutta ei ehkä olekaan tapahtunut, vaikka heillä ei ole ollut mitään merkittäviä tuloksia siitä, mitä me nyt teemme, heillä on silti se tunne, että ovat tehneet jotain oikein vanhempina.

## Hands on

Siksi ei saisi olla niin paljon asiakkaita, että olisi aikaa olla mukana ja ehkä myös tulla osaksi prosessia ja järjestelmää. Että olet "hands-on" kun työskentelet ja olet vähän valmis antamaan itsestäsi. Mielestäni se on paras vaikutus.

## Koettu saavutettavuus

*Perhe tiesi aina, että joku oli töissä ja että joku oli aina mukana heidän tapauksessaan..*

## Luottamus

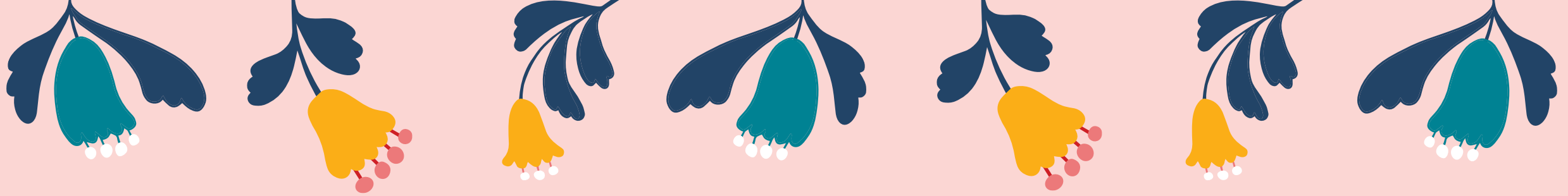
*...saamme tavallaan tyytyväisiä ihmisiä. Sekä ammattilaisia, mutta ennen kaikkea asiakkaita. Luottamus toisiimme on tässä yhteydessä ehkä kaikkein tärkeintä. Ja jollakin tavalla uskon, että kyllä, uskon, että se lisää luottamusta. Ja sitten se säästää rahaa*



# Haasteet ja mahdollisuudet

- Yhteistyö kulmakivenä – edellyttää verkostoitumista monella tasolla
- Kollektiivinen työskentely kulmakivenä – voimana ja suojana
- Dokumentoinnin ohuus Syty kokouksista, tiedontuotannon mahdollisuudet tulisi vahvistaa
- Asiakasosallisuuden monet kasvot – pienet arjen tapaamiset ja myös kohtaamattomuutta
- Lasten tiedollisen toimijuuden vahvistaminen
- Osaamisen jatkuva kehittäminen - vertaiskehittämisen mahdollisuudet





# Kysymys pohtivalle tiimille

Mitä tutkimus herätti?



VÄLITÄ  
ja  
VAIKUTA



# Systemisyyden tulevaisuus lastensuojelussa – mikä herättää toivoa?

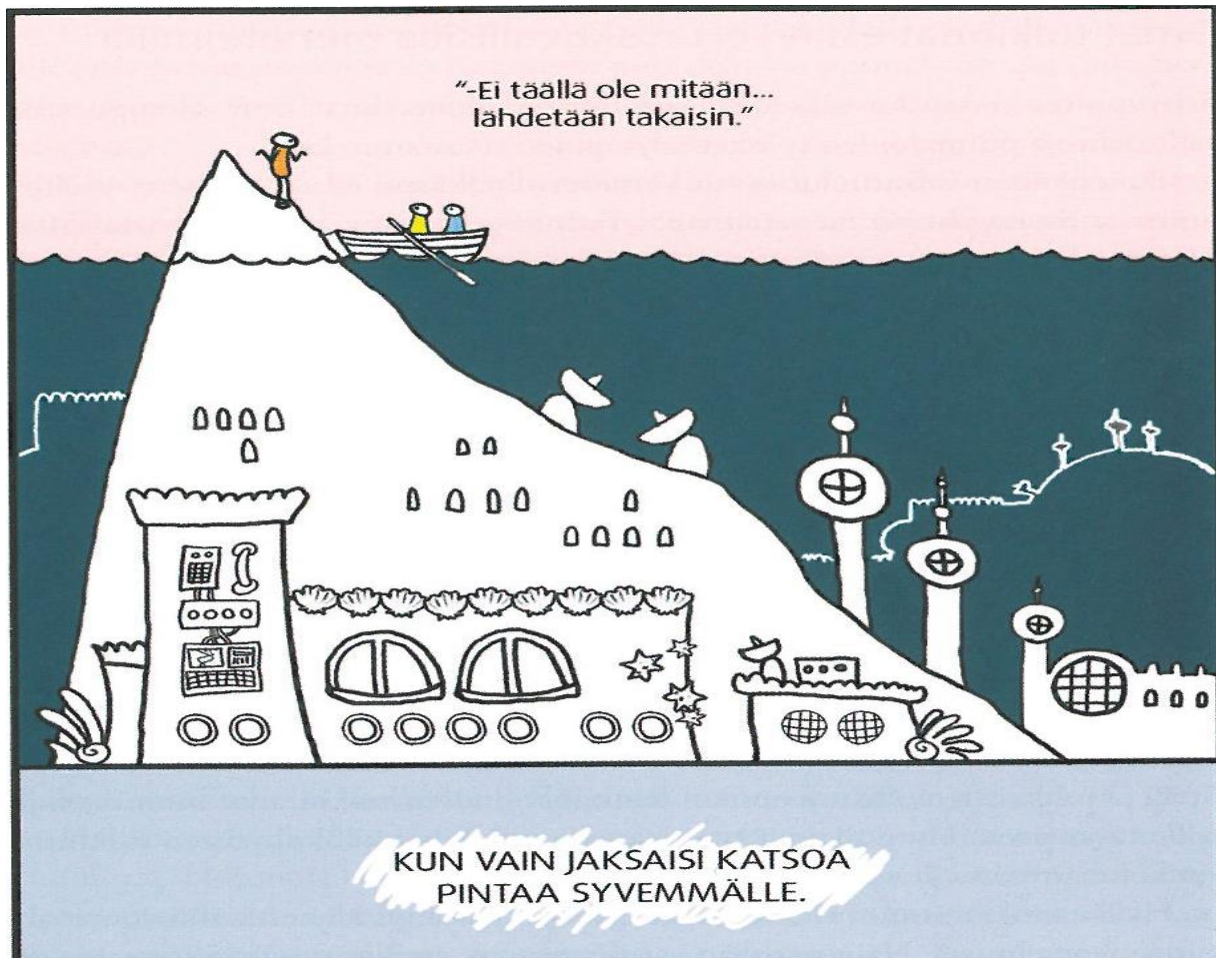
Työnohjaaja, perhepsykoterapeutti, NLP-trainer  
dialogisuus ja systemisyys kouluttaja

Jukka Pyhäjoki THL





# Lineaarinen ja systeeminen ajattelu



Kuva: Taru Arnkil



Kuva: Virpi Oinonen



## Reduktiivinen ajattelu: ilmiön purkaminen osiin



## Relationaalinen ajattelu: ilmiö suhteissa ja kokonaisuuksissa

- Todellisuus voidaan kuvata tarkasti
- Objektiivisuus: totuus voidaan löytää
- Lineaarisuus: suoraviivaiset vaikutukset
- Pysyvyysajattelu: maailma on vakaa ja ennustettava
- Ongelman ratkaisu: pilko osiin ja korjaa osaa kerrallaan
- Muutos tapahtuu lineaarisesti vaihe vaiheelta
- Painottuu systemaattisuus

- Todellisuus jatkuvassa muutoksessa
- Kontekstuaalisuus: totuus paikallista ja keskustelussa tuotettua
- Kehämäisyys: asioiden välillä useita vaikutussuhteita
- Prosessiajattelu: maailma on liikkeessä ja sitä voi yrittää ennakoida
- Ongelman ratkaisu: analysoimalla millaisen kokonaisuuden osat muodostavat ja vaikuttamalla osien välisiin yhteyksiin
- Muutos tapahtuu vaikutussuhteiden tuottamana prosessina
- Painottuu systeemisyyttä



# Rajapinnat / monialainen yhteistyö

Helsinki | HS 8.9.2021

Länsi-Pasilassa on ollut aidattu kuoppa jo melkein vuoden, koska kolme eri organisaatiota pallottelee sen kohtaloa

*”pitkä prosessi, jota on hankaloittanut se, että kosteusongelma on kolmen eri toimijan rajapinnassa”.*



**Mikä herättää uskottavaa toivoa  
systemisen lastensuojelun  
tulevaisuuteen?**

**Mihin ja miksi tarvitsemme systemistä  
ajattelua ja lähestymistapaa tulevaisuudessa  
lastensuojelussa?**







# AITO KOHTAAMINEN- BINGO



Katsoo silmiin.	Aloittaa ystävällisesti.	Puhuu suoraan ja arvostaen.	Kertoo, jos on epävarma jostain ja lupaa selvittää.
Keskustelee, ei kuulustele.	Kuuntele minua.	Kysyy, olenko tullut kuulluksi.	Kertoo jotain myös itsestään.
Tukee minua oman mielipiteen ilmaisussa.	Keskustelee kanssani eikä kerää vain tarvitsemiaan tietoja.	On aidosti kiinnostunut minusta ja kuulumisistani.	Ei painosta.
Varmistaa, että tiedän mitä tapahtuu seuraavaksi yhdessä.	Antaa välillä olla ihan hiljaakin ja miettiä.	Kummatkin ymmärtää ainakin jotain samalla tavalla.	Muistaa mistä on puhuttu viimeksi.
Pitää kiinni sovituista asioista.	Antaa aikaa osoittautua luottamuksen arvoiseksi.	Ei kiirehdi.	Jakaa valtaa ja vastuuta asioista myös minulle.



# Systemisyys on myös oikeudellinen kysymys

*”Lapsilla, nuorilla ja perheillä on oikeus ajatteleviin työntekijöihin.*

*Työntekijöillä ja johtajilla on oikeus yhdessä ajattelun tiloihin.”*



Lisää tarinoita dialogisuudesta, mielen johtamisesta ja systeemisydestä:

<https://blogi.thl.fi/people/jukka-pyhajoki/>

Ole yhteydessä, niin ajatellaan yhdessä lisää

[jukka.pyhajoki@thl.fi](mailto:jukka.pyhajoki@thl.fi)

Oppimisen iloa!

*”Kun dialogi päättyy, kaikki päättyy” (Mihail Bahtin)*



**Mikä herättää Sinun toiveikkuutesi  
systemisyyden ja suhdeperustaisen työtteen  
voimaan lastensuojelussa tulevaisuudessa?**

**Miksi ja mihin tarvitsemme systemisyyttä  
tulevaisuuden lastensuojelussa?**



# Kiitos!

